

تهدید امنیت حقوقی فعالان اقتصادی با اتهامات قانون مبارزه با قاچاق/ تعارض قانون مبارزه با قاچاق با عرف تجارت بین الملل حل شود

یونس ژائله، رئیس اتاق تبریز در گفتگو با اتاق ایران آنلاین با اشاره به اتهامات موجود در قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز تصریح کرد: اتهامات این قانون، امنیت حقوقی فعالان اقتصادی را تهدید می‌کند و پیش از هر اقدامی برای بهبود شرایط کسب‌وکار و محیط اقتصادی کشور باید با اصلاح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز اتهامات موجود در این بخش را رفع کرد، بازنگری کارشناسی، تنقیح مفاهیم و هم‌راستاسازی با قوانین بالادستی، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است.

یونس ژائله، رئیس اتاق تبریز در گفت وگو با اتاق ایران آنلاین با انتقاد از قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز گفت: توسعه نامتوازن جرم انگاری و ابهام های موجود در این قانون، تجارت رسمی و تولید داخلی را با ریسک جدی مواجه کرده است.

این فعال اقتصادی با تأکید بر اینکه قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز از جمله قوانین مهم اقتصادی کشور است، ارزیابی کلی خود از این قانون را تشریح کرد و گفت: قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز بدون تردید یکی از قوانین اثرگذار بر ساختار اقتصادی کشور است و هدف اصلی آن، صیانت از تولید داخلی، شفاف سازی مبادلات تجاری و مقابله با فعالیت های غیررسمی بوده است. این قانون ابتدا در سال ۱۳۹۲ تصویب شد، در سال ۱۳۹۴ اصلاحاتی را تجربه کرد و در نهایت با اصلاحات گسترده سال ۱۴۰۰ از دهم اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ لازم الاجرا شد.

او با وجود نیت مثبت قانون گذار و اجماع عمومی بر آثار زیان بار قاچاق بر اقتصاد تصریح کرد: بررسی دقیق اصلاحات اخیر نشان می دهد که برخی احکام و سازوکارهای پیش بینی شده، با اتهامات حقوقی و چالش های اجرایی جدی مواجه اند. تداوم این وضعیت می تواند ریسک فعالیت اقتصادی را افزایش داده و امنیت حقوقی فعالان بخش خصوصی را تضعیف کند.

عضو هیئت نمایندگان اتاق ایران بر اساس بند (خ) ماده (۱) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز از حذف هزینه های حمل و نقل از تعریف ارزش کالای قاچاق سخن گفت و افزود: این تغییر موجب می شود در فرآیند ارزش گذاری، به جای تمرکز بر ارزش ذاتی کالا، برخی هزینه ها و عوامل جانبی به صورت غیرشفاف وارد محاسبات شود. نتیجه آن افزایش مبنای جرائم نقدی و تحمیل هزینه های مضاعف بر فعالان اقتصادی است که با اصول شفافیت و انصاف در تعارض قرار دارد.

رئیس اتاق تبریز خاطرنشان کرد: مطابق ماده (۲۱) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، ضابط قضایی می تواند بدون ارجاع پرونده به مرجع قضایی یا سازمان تعزیرات، نسبت به ارزش گذاری، ضبط کالا و ارسال آن به سازمان اموال تملیکی اقدام کند. این رویه، بدون نظارت مؤثر قضایی، با اصول دادرسی عادلانه و حق دفاع اشخاص مغایرت دارد و زمینه ساز تصمیمات سلیقه ای و غیرقابل اعتراض می شود. همچنین طبق ماده (۴۵) همین قانون، مراجع رسیدگی مکلف اند ظرف یک ماه رأی صادر کنند. هرچند تسریع رسیدگی هدف مطلوبی است؛ اما در پرونده های پیچیده، این محدودیت زمانی، می تواند منجر به صدور آرای شتاب زده شود. ضمن اینکه قانون درباره ضمانت اجرای عدم رعایت این مهلت شفاف نیست.

ژائله با اشاره به این مطلب که همواره نقش گمرک در پرونده های قاچاق محل بحث بوده است، گفت: در اغلب پرونده ها، گمرک هم کاشف و هم مرجع تعیین ارزش کالا است. این هم زمانی با اصل بی طرفی مغایرت دارد. از سوی دیگر، تبصره (۳) ماده (۴۷) ارجاع به کارشناس رسمی دادگستری را ممنوع کرده و در عمل راه مؤثری برای اعتراض به نظر گمرک باقی نگذاشته است. همچنین در بند (ش) ماده (۱)، با سه بار ارتکاب قاچاق و حتی بدون تعقیب قضایی، شخص قاچاقچی حرفه ای تلقی می شود. با توجه به تورم و حد نصاب های مالی پایین، این تعریف با واقعیت اقتصادی و اصل تناسب جرم و مجازات هم خوانی ندارد. اگرچه برای شروع به قاچاق مجازات پیش بینی شده؛ اما با قانون کاهش مجازات حبس تعزیری، اجرای آن محل تردید است. همچنین ممنوعیت کلی نهادهای ارفاقی مانند تخفیف، تعلیق و مرور زمان، با قوانین مادر در تعارض است.

این فعال اقتصادی به نگرانی هایی که بابت موضوع رفع تعهد ارزی در بین فعالان اقتصادی شکل گرفته است نیز گفت: عدم رفع تعهد ارزی در موارد گسترده ای جرم انگاری شده و مجازات سنگینی مانند ابطال دائم کارت بازرگانی و حبس طولانی مدت دارد. در شرایطی که شناسه های ارزش به روز نیست، این مسئله می تواند موجی از پرونده های کیفری ایجاد کند.

او در انتها خاطرنشان کرد: قانون جاری، علی رغم نیت مثبت، در برخی بخش ها دچار ابهام، توسعه نامتوازن جرم انگاری و تعارض با عرف تجارت بین الملل است. تداوم اجرای آن بدون اصلاحات هدفمند، می تواند به افزایش جمعیت کیفری و اخلاخ در تجارت خارجی منجر شود. بازنگری کارشناسی، تنقیح مفاهیم و هم راستاسازی با قوانین بالادستی، ضرورتی اجتناب ناپذیر است.